

Daniel Zec

Božanska iskra ili *Pistis Sophia*

Predmet ove studije jest ikonografska analiza slike *Božanska iskra (Pistis Sophia)*, nastale oko 1915., autor koje je osječki slikar, grafičar i kipar, Josip Leović (1885.-1963.). Riječ je o ključnom djelu Leovićeve simbolističkog slikarstva, koje - kao zoran primjer djela pripadajućeg tom umjetničkom pravcu, posebice zbog korelacije s literarnim predloškom - Josipa Leovića situira u hrvatski simbolistički panteon, pa i u širi europski kulturni ambijent umjetnosti simbolizma. Ova slika, nadalje, uspostavlja nov tematski, simbolički i ikonografski diskurs u hrvatskom simbolističkom slikarstvu, koji nije isključivo vezan uz posezanje za mitološkim i biblijskim izvorima ili literarnim predlošcima poput Danteove Božanske komedije, već izvor nadahnuća nalazi izvan standarda književne baštine - unutar koje je svoje motive i teme crpilo hrvatsko slikarstvo simbolizma. Razlikuje se po svojoj uskoj vezi s okultnim i s ezoterijom - u prvom redu s gnosticizmom. Ikonografska analiza uzima u obzir različita, uglavnom ezoterijska suznačja ikonografskih motiva na slici: svi oni nose univerzalnu, uzajamno pothranjujuću ezoterijsku, gnostičku, teozofijsku, roznkrojcersku, kršćansko-teološku, astrološku i alkemijsku simboliku svetkovanja metafizičkog mita o prosvjetljenju. Na koncu se otkriva izvorni literarni predložak za sliku - gnostički spis *Pistis Sophia*, i analizira korelacija riječi i slike. Slika je vjerojatno bila rađena za Leovićeve mecenu, bogatog osječkog industrijalca Rudolfa Povischila (1893.-1947.), čija je sklonost okultnom, ezoteriji i mistici bila analogna Leovićevu senzibilitetu.